

Kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuus ja toimintaedellytykset haastettuina – hallituksen ratkaistava rahoitusongelma budjettiriihessä

Valtiovarainministeriön budjettiesityksen mukaan kansalaistoiminnan avustukset ovat vaarassa vähetä jopa kolmanneksen. Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan järjestöjäsenet painottavat, että hallituksen tulee löytää budjettiriihessä ratkaisuja tähän koko yhteiskuntaa koskevaan ongelmaan. Myös arpajaislain muutoksella on suuri merkitys ongelman ratkaisemiseksi. Arpajaislakia tulisi muuttaa siten, että pelaaminen kanavoituu jatkossa nykyistä tehokkaammin toimiluvalliseen yhtiöön. Lisäksi edunsaajien ja yhtiön omilla toimilla on merkitystä ongelman ratkaisemiseksi.

Kansalaistoimintaa rahoitetaan suurelta osin rahapelitoiminnan tuotoilla¹. Rahapelitoiminnan vuosittainen tuotto on ollut noin 1,1 miljardia euroa. Tuoton arvioidaan vähenevän noin 300 miljoonaa euroa vuonna 2021, eli lähes kolmasosan. Kansalaistoiminnan merkitys ei ole kuitenkaan missään nimessä vähentynyt kolmasosaa – päinvastoin, sen merkityksen voidaan katsoa viime aikoina kasvaneen.

Avustusmäärärahojen väheneminen aiheuttaisi järjestöjen toiminnalle ja siten suomalaiselle yhteiskunnalle sekä ihmisille mittavaa haittaa. Toimintojen ennakoimaton vähentäminen tai lopettaminen heikentäisi ihmisten hyvinvointia, osallisuutta, viihtyvyyttä, jaksamista, työllisyyttä ja osaamista. Erityisen suuri vaikutus sillä olisi ihmisten yhdenvertaisuuteen ja kaikista vaikeimmassa asemassa oleviin väestöryhmiin, joiden tavoittamisessa ja tukemisessa järjestöillä on suuri rooli. Nämä toiminnot ovat tyypillisesti jokaisella toimialalla erityisen riippuvaisia julkisesta rahoituksesta.

Kansalaisyhteiskunnan merkitys hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden vahvistamisessa koronakriisin aikana ja sen jälkeen on laajasti tunnistettu valtioneuvoston viimeaikaisissa selvityksissä. Avustusmäärärahojen leikkaukset olisivatkin ristiriidassa kansallisesti harjoitetun pitkäjänteisen demokratia- ja kansalaisyhteiskuntapolitiikan, hallitusohjelman kansalaisyhteiskuntaa koskevien kirjausten sekä koronaan liittyvien jälleenrakennussuunnitelmien kanssa.

Veikkauksen edunvälittäjien verkosto² on ehdottanut rahoitusongelman ratkaisemiseksi seuraavia toimia:

- budjettiriihen yhteydessä tuloutuksen alenemisen kompensointi yleishyödyllisille toimijoille (esimerkiksi arpajaisveroa laskemalla);
- arpajaislain muutoksen yhteydessä rahapelaamisen kanavointi toimiluvalliseen yhtiöön;
- muut toimet: esimerkiksi edunsaajien toimintatapojen vahvistaminen ja yhtiön oman toiminnan kehittäminen.

Katsomme, että hallituksen, edunsaajien ja yhtiön on kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten turvaamiseksi löydettävä näillä toimilla keinot turvata rahoitus jatkossakin. On tärkeää, että ratkaisut kohtelevat yleishyödyllisiä sektoreita tasapuolisesti. Hallituksen osalta ensimmäinen, akuutti vaihe on konkreettisten ratkaisujen rakentaminen budjettiriihessä 2020.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANEn järjestöjäsenien puolesta,

Kristiina Kumpula
KANEn puheenjohtaja, Suomen Punaisen Ristin pääsihteeri

¹ Rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitetaan tiedettä, taidetta, liikuntaa, nuorisotyötä ja -järjestöjä, sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaa sekä hevosalaa. Iso osa rahoituksesta kohdistuu kansalaistoimintaan.

² Verkostoon kuuluvat Suomen Akatemia, Suomen Hippos ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry, Tieteellisten seurain valtuuskunta, Suomen Olympiakomitea ry, Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry

Lisätietoja:

kristiina.kumpula(at)redcross.fi
+ 358 40 588 6248

ilmari.nalbantoglu(at)olympiakomitea.fi
+ 358 50 574 1112

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE edistää järjestöjen ja viranomaisten välistä yhteistyötä sekä kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä. KANEssa on puheenjohtajien lisäksi 19 jäsentä, jotka edustavat järjestöjä, tutkimusta, elinkeinoelämää, vapaata kansalaistoimintaa sekä ministeriöitä ja virastoja. KANEn visiona on autonominen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta.

KANEn verkkosivut: <https://oikeusministerio.fi/kane>